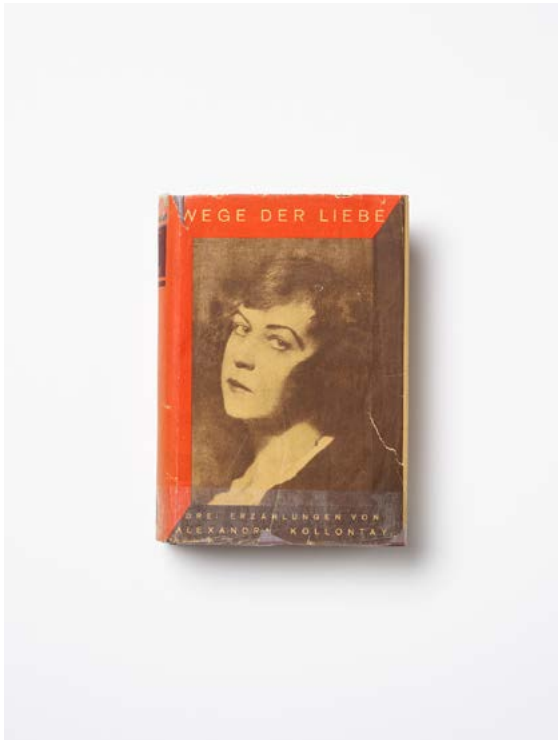

Annette Kelm
Alexandra Kollontay, Wege der Liebe. Drei Erzählungen: Die Liebe in drei Generationen, Schwestern, Wassilissa Maligyna, 1925
Malik-Verlag A.-G. Berlin, autorisierte Übertragung aus dem Russischen von Etta Federn-Kohlhaas, Einbandgestaltung John Heartfield, 2021
Courtesy the artist and Esther Schipper, Berlin/Paris/Seoul

Annette Kelm
Gerhard Scholem, Amtliches Lehrgedicht der Philosophischen Fakultät der Haupt- und Staats-Universität Muri. Pedell des religions-philosophischen Seminars, Seiner Magnifizenz Walter Benjamin, Rektor der Universität Muri, damals wie heute gewidmet zum 5. Dezember 1927 vom Verfasser, 1928
Zweite umgearbeitete und den letzten approbierten Errungenschaften der Philosophie entsprechenden Ausgabe, Verlag der Universität Muri (fiktiver Verlag; tatsächlich: Satz und Druck von Arthur Scholem, Berlin), 2019
Courtesy the artist and Esther Schipper, Berlin/Paris/Seoul

MOCaK The Museum of Contemporary Art in Kraków and Krakow Photomonth are delighted to present Annette Kelm's first ever solo exhibition in Poland. In the exhibition we can see works from the two series: *Die Bücher* and *Travertinsäulen Recyclingpark Neckartal*.

The exhibition is on display in the Alfa Gallery spaces and at the Mieczysław Porębski Library.

In the photographic series *Die Bücher*, Annette Kelm depicts covers of around one hundred individual volumes – first or early editions of books that were banned, blacklisted and many of them publicly burned by the Nazi regime between 1933 and 1945. The “Action against the Un-German Spirit” of the German Student Union that found its culmination in the infamous book burning on the Opera Square (today's Bebelplatz) is often seen as emblematic of the nation-wide campaign, initiated by the NSDAP and supported by organizations such as the SA and the Hitlerjugend. The book burnings were meant to end the intellectual pluralism of Weimar culture. Libraries and publishers received instructions to remove banned books from catalogues, reading rooms, and shelves. In Poland, too, after the occupation by Nazi Germany, libraries were systematically destroyed as they were considered repositories of knowledge and bearers of Polish identity.

Kelm stages each of these books frontally, on a neutral white background, lit evenly, and cast with a soft shadow. Portraits, one might say: the cover becomes the face, the photograph itself a persona, embodying the author, the graphic designer and the content of the book. They become uniquely present, and yet not entirely ours: their interiority remains out of our reach. What Kelm accomplishes is double-layered: on one side, she gives renewed visibility to works, authors and designers who were violently excluded from public life – books and authors erased from libraries, bookshops, the cultural consciousness – in that way her works form a counter image to the visual narratives created by the perpetrators. On the other hand, she reflects on the status of the book-object and the photograph-object: how representation, form, presence, and materiality interact in the arena of memory, loss, and salvage.

In this context, Annette Kelm invites us to view books as a distinct category of objects. Objects imbued with agency that carry ideas across generations and cataclysms. As discrete, bound samples from the whole of human knowledge, they invite discussion, incite love, provoke hate, go missing and are found again, with all kinds of delays. Viewed in such a light, Kelm's work is not about erasure and forgetting, but rather resilience and survival. But also

Annette Kelm Tomy, przemówcie Speak, Volumes

7.3–14.6.2026

Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCaK i Miesiąc Fotografii z radością prezentują pierwszą indywidualną wystawę Annette Kelm w Polsce. Na ekspozycji znajdują się prace z dwóch serii: *Die Bücher* oraz *Travertinsäulen Recyclingpark Neckartal*.

Wystawa jest prezentowana w przestrzeniach Galerii Alfa oraz w Bibliotece Mieczysława Porębskiego.

W swoim cyklu zdjęć *Die Bücher* Annette Kelm przedstawia okładki około 100 tomów – pierwszych lub wczesnych wydań książek, które zostały zdelegalizowane, wpisane na czarną listę, a – w niektórych przypadkach – także publicznie spalone przez reżim nazistowski w latach 1933–1945. „Akcja przeciwko nieniemieckiemu duchowi”, zorganizowana przez Niemiecki Związek Studentów, która punkt kulminacyjny osiągnęła podczas głośniego spalania książek na Placu Operowym (dziś Plac Bebel), jest często postrzegana jako symbol ogólnokrajowej kampanii, zainicjowanej przez NSDAP i wspieranej przez organizacje takie jak SA czy Hitlerjugend. Palenie książek miało na celu zakończenie okresu intelektualnego pluralizmu kultury weimarskiej. Biblioteki i wydawcy otrzymywali instrukcje nakazujące im usunąć zdelegalizowane książki z katalogów, czytelni i półek. Także w Polsce w czasie okupacji biblioteki były systematycznie niszczone, ponieważ uważano je za repozytoria wiedzy i ośrodki polskiej tożsamości.

Każda z książek przedstawiona jest przez Kelm z przodu, na neutralnym białym tle, oświetlona równomiernie. Każda rzuca delikatny cień. Portrety, można by rzec: okładka staje się twarzą, książka – personą, ucieleśniając autora, projektanta grafika i treść publikacji. Książki stają się wyjątkowo obecne, choć nie do końca dostępne – ich wnętrze pozostaje poza naszym zasięgiem. To, co udaje się osiągnąć Kelm, ma podwójne dno: z jednej strony przywraca widzialność autorom i projektantom, którzy zostali brutalnie wykluczeni z życia i których książki oraz prace wymazano z bibliotek, księgarń i świadomości zbiorowej. Tym sposobem jej prace budują obraz przeciwny narracji wizualnej stworzonej przez oprawców. Z drugiej strony artystka zastanawia się nad statusem książki i fotografii jako obiektów – jak ich reprezentacja, forma, obecność i materialność oddziałują w polu pamięci, utraty i ocalenia.

W tym kontekście Annette Kelm zaprasza nas do spojrzenia na książki jako obiekty szczególnej kategorii. Obiekty nasycone sprawczością, które potrafią przenosić idee przez pokolenia i kataklizmy. Jako oprowione przygodne wymyki z całej ludzkiej wiedzy zapraszają do dyskusji, wywołują miłość, prowokują nienawiść, gubią się, po czym znów odnajdują – ze wszelkiego rodzaju opóźnieniami. Postrzegana w takim świetle praca Kelm nie jest o wymazywaniu i zapomnieniu, ale raczej o odporności i przetrwaniu. Ale także o nierozzerwalnej więzi między tym, co psychiczne, i tym, co niepsychiczne, między ludzką pamięcią i jej uzupełnieniami, w książkach, obiektach czy przepływach.

Jesteśmy świadkami końca ery Gutenberga – okresu, gdy druk pozostawał dominującą formą powielania tekstu, dzięki której myśl mogła przeżyć indywidualną psychiczną organizację, przetrwać śmierć. Jednak mimo że los rękopisów z Timbaktu, które uległy zniszczeniu w 2013 roku, pokazuje, że palenie książek nie należy już tylko do przeszłości, we współczesnej kulturze cyfrowej – kiedy przepływy danych przesłaniają obiekty materialne – idee nie ulegają unicestwieniu w wyniku usunięcia, ale głównie przez paraliz użytkownika. Idee są tłumione nie gestem uciszania, ale przez modulację algorytmiczną, oślepiającą (nad)produkcję treści. Inwigilacja nie znika, tylko staje się bronią, by napędzać reaktywną maszynę rozproszenia i nadmiaru, obejmującą także takie zjawiska jak AI slop. Biblioteka Annette Kelm przypomina, że myśli i idee – aby mogły się rozwijać i nie zostały zagłuszone przez wszechogarniający szum – potrzebują medium, jakiejś podpory czy oprawy.

W rzeczy samej, Annette Kelm wie, że nie tylko książki potrafią przemówić, że książki nie są jedynymi obiektami, które przechowują idee. Jej cykl *Travertinsäulen Recyclingpark Neckartal* składa się ze zdjęć, które przedstawiają rząd kolumn z trawertynu ukryty na przedmieściach Stuttgartu, między budynkiem, który dziś pełni funkcję zakładu recyklingu, a elektrownią przetwarzającą odpady. Kolumny zostały zamówione w 1936 roku przez miasto Berlin w kamieniołomie Lauster w Stuttgarcie i miały stać się częścią pomnika na cześć włoskiego dyktatora Benita Mussoliniego. Monument miał stanąć na Placu Adolfa Hitlera (dzisiaj Plac Theodora Heussa), jako część zaprojektowanej przez Alberta Speera stolicy Rzeszy – Germanii. Ponieważ wojna potoczyła się inaczej, niż zakładali naziści, kolumn nigdy nie odebrano. Po wojnie Lauster odkupił kolumny od miasta Berlin i umieścił je przed kamieniołomem jako reklamę. Czternaście 15-metrowych kolumn wciąż stoi w tym samym miejscu, otoczonych przez postmodernistyczną architekturę spalarni śmieci. Robiąc zdjęcia kolumnom w ich otoczeniu, Kelm pozwala tym „zabytkom” uwolnić idee, które zostały w nie wpisane prawie 100 lat wcześniej.

Twórczość Kelm zaprasza nas do tego, aby podejść do kultury materialnej inaczej – aby przyjrzeć się temu, w jaki sposób książka, jako obiekt, staje się nośnikiem pamięci zbiorowej, portalem do zapomnianego lub wyciszonego dyskursu. Fotografując te książki jako przedmioty, czyniąc z nich obrazy, artystka zadaje pytania o to, jak patrzymy, jak pamiętamy i jak te obiekty pośredniczą między obecnością i nieobecnością. Mowa o rytmie, czasem wprawiającym w euforyczny nastrój, jednak często złowieszczy, jakby pochodzącym z mocnych akordów trawertynowych kolumn – ostatecznie nie zawsze udaje się przetrwać tym ideom, na które byśmy liczyli.

Co ciekawe, ten nacisk na obiekty pochodzące z masowej produkcji i pełniące funkcję nośników życia wewnętrznego, idei czy przetrwania powtarza pytanie, które dawno temu zadała Susan Sontag, rozmyślając o nadprodukcji obrazów, stanowiącej siłę całkowicie pochłaniającą nasze poczucie rzeczywistości i dostęp do doświadczenia. Podobnie jak inni autorzy jej czasów, była świadoma podwójnej roli fotografii w zindustrializowanym społeczeństwie – fotografii funkcjonującej jako widowisko oraz jako narzędzie inwigilacji, sterowane kapitalistyczną ideą konsumpcji. Jej propozycją wydostania się z tej podwójnej opresji była „ekologia obrazów” jako swego rodzaju „konserwatorskie remedium”: podczas gdy zawsze znajdzie się więcej obrazów przeznaczonych do konsumpcji, a każdy z nich może zawieść jakąś informację o świecie, to coraz większą rolę odgrywać będzie to, na których źródłach i punktach odniesienia zdecydujemy się skupić – z dobrymi i złymi konsekwencjami. Cykl *Die Bücher* jest z tej perspektywy silnym kandydatem, bo pozostawia nas z kluczowymi pytaniami – jak patrzeć, nie wykluczając, jak pamiętać, jednocześnie nie odwracając wzroku? Jak zachować pluralizm, jednocześnie skupiając się na tym, co najważniejsze? Projekt Annette Kelm stanowi modelowy przykład takiego pluralizmu – jest równie cenny, co kruchy. Jest czymś, co warto otoczyć troską.

Annette Kelm – artystka urodzona się w 1975 roku w Stuttgarcie w Niemczech. Mieszka i pracuje w Berlinie. Studiowała w Hochschule für bildende Künste w Hamburgu. Otrzymała liczne nagrody i wyróżnienia, w tym Camera Austria Prize (2015), Preis der Nationalgalerie – Nagrodę Publiczności (2009) oraz Art Cologne Prize for Young Artists (2005). Fotograficzny dorobek Annette Kelm opiera się na unikatowym spojrzeniu na społeczno-kulturową historię świata materialnego. Artystka posługuje się szerokim repertuarem motywów jako swoistym słownikiem, za pomocą którego odnosi się do konkretnych aspektów tej historii – takich jak urynekowanie obiektów designu, różne formy krytyki politycznej czy systemy wartości związane z pieniędzmi i finansami. Charakterystyczne podejście Kelm do medium fotograficznego uczyniło ją jedną z czołowych postaci współczesnej fotografii w Niemczech i na świecie.

Anna Voswinckel – kuratorka pracująca w Berlinie, specjalizująca się w fotografii współczesnej. W latach 2023–2024 była kuratorką wystaw w Camera Austria w Grazu, w ramach którego zrealizowała wystawy grupowe. W 2020 roku współorganizowała 10. edycję festiwalu Fotograf w Pradze (Uneven Ground). Była współzałożycielką i dyrektorką artystyczną międzynarodowego magazynu o sztuce i literaturze „Plotki – Rumors from around the Bloc”, który ukazywał się w latach 2000–2010.

Krzysztof Pijarski – artysta wizualny, badacz, edukator i kurator. Profesor w School of Form na Uniwersytecie SWPS w Warszawie, a także członek Laboratorium Narracji Wizualnych przy Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, które założył i współprowadził w latach 2019–2024. Opublikował książki o Allanie Sekuli, Michaelu Friedzie, Thomasie Strucie i Zofii Rydet. Jest redaktorem założycielem pisma „Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej”.

Na drugiej stronie | On the back:

Annette Kelm
Helene Stöcker, Liebe, 1927
Verlag der Neuen Generation, Berlin-Nikolassee, Einbandgestaltung, John Heartfield, 2019
Z cyklu | from the series *Die Bücher*, courtesy the artist and Esther Schipper, Berlin/Paris/Seoul

Miejsce: Galeria Alfa
i Biblioteka Mieczysława Porębskiego
Venue: Alfa Gallery
and Mieczysław Porębski Library

Osoby kuratorskie | Curators:
Krzysztof Pijarski, Anna Voswinckel
Koordynatorki | Co-ordinators:
Mirosława Bałazy, Karolina Wójcik

about the inevitable entanglement between the psychical and the non-psychical, between human memory and its externalisations, in books and objects and flows.

We are witnessing the closing of the Gutenberg Parenthesis, the period where print remained the dominant form in which thought could survive individual psychical organisation, death. And while the fate of the Timbaktu manuscripts in 2013 reminds us that the burning of books does not safely belong to the past, in contemporary digital culture, where data flows obscure material objects, ideas are no longer destroyed primarily by the fire of erasure, but by a paralysis of the user: suppressed not by silence, but by algorithmic modulation, the blinding fabrication of content, where surveillance is not replaced, but weaponized to fuel a reactive machinery of distraction, of hyperabundance, including the onslaught of AI-slop. This library reminds us that to thrive, thoughts and ideas need a medium, some kind of support, a binding, not to be swallowed by noise.

Indeed, Annette Kelm knows that not only books can speak volumes, they are not the only objects to hold ideas. In *Travertinsäulen Recyclingpark Neckartal*, she photographed a row of travertine columns nestled between what is now a recycling facility and a waste-to-energy plant on the outskirts of Stuttgart. They were originally commissioned in 1936 by the City of Berlin at Lauster quarry in Stuttgart, and intended for a monument to the Italian dictator Benito Mussolini for the Adolf-Hitler-Square (Theodor-Heuss Square today), which was planned to be part of Albert Speer's world capital "Germania." Because the war had taken a different course to that envisioned by the Nazis, the columns were never picked up and remained at the site. After the war, Lauster bought the columns back from the City of Berlin and erected them in front of the quarry as advertising. Fourteen 15-meter-high columns still stand there, now surrounded by the postmodern architecture of a waste incineration plant. By documenting them in their surroundings with her camera, Kelm makes these "antiquities" release the ideas that have been inscribed in them nearly a hundred years earlier.

Kelm's work asks us to engage differently with material culture – how the book, as object, becomes a bearer of collective memory, a portal to forgotten or suppressed discourse. And by photographing these books as objects, as images, she also asks how we look – how we remember – how these objects mediate absence and presence. A rhythm, sometimes elating, but often menacing, as in the strong chords of the travertine columns, as it is not always the ideas one would wish to have survived.

Interestingly, this focus on mass-produced objects as bearers of interiority, of ideas, of survival, also addresses a question posed a long time ago by Susan Sontag while pondering the over-production of images as a force devouring a sense of reality and access to experience. Like other authors of her time, she was aware of the double role photography played in advanced industrial society: as a spectacle, and object of surveillance, directed by the capitalist idea of consumption. Her proposal of a way out of this double bind was an "ecology of images" as a kind of "conservationist remedy": while there are always more images to consume, and while each might offer some knowledge of the world, it will play a greater and greater part in determining on which we decide to focus as sources and points of reference, for better or worse. *Die Bücher* are, from this perspective, a strong candidate, at the same time leaving us with the crucial question: how can we look without seeing exclusively, how can we remember, and not look away? How to preserve plurality, while focusing on the essential? Annette Kelm's project presents a model of such a plurality, something as precious as it is fragile. Something it is worth caring for.

Annette Kelm – an artist born in 1975 in Stuttgart, Germany. She lives and works in Berlin. Annette Kelm studied at Hochschule für bildende Künste, Hamburg. She received numerous awards and prizes, among them Camera Austria Prize (2015); Preis der Nationalgalerie, Audience Award (2009); and Art Cologne Prize for Young Artists (2005). Annette Kelm's photographic oeuvre offers a unique outlook onto the socio-cultural history of the material world. The artist uses a vast array of motifs as vocabulary to address specific moments in this history, whether it is the commodification of design objects, various forms of political critique or value systems such as money and finance. Kelm's distinctive approach to the photographic medium has made her a prominent figure of contemporary photography in Germany and worldwide.

Anna Voswinckel – a Berlin-based curator specialising in contemporary photography. From 2023–2024 she curated the exhibition programme at Camera Austria, Graz. In 2020 she co-directed the 10th Fotograf Festival Prague (Uneven Ground). She is a co-founder and former art director of the international art and literature magazine *Plotki – rumors from around the Bloc*, published between 2000 and 2010.

Krzysztof Pijarski – a visual artist/researcher/educator/curator. He is associate professor at the School of Form / SWPS University, and member of the Visual Narratives Laboratory at the Film School in Lodz, which he co-founded and co-directed in 2019–2024. He has published books on Allan Sekula, Michael Fried, Thomas Struth, and Zofia Rydet. He is a founding editor at *Widok: Theories and Practices of Visual Culture*.

MUZEUM
SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ
W KRAKOWIE

MOCaK

MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART
IN KRAKÓW

MECENAS MUZEUM
MUSEUM PATRON

STRABAG
WORK ON PROGRESS

PATRONI MEDIALNI
MEDIA PATRONS

wyborczapl **chillizet** **tydnie kulturalne** **MENT** **SZ U M** **DailyArt** **Kraków Culture** **AB**
Architektura i Budownictwo

Kraków

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCaK – INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA
MOCaK THE MUSEUM OF CONTEMPORARY ART IN KRAKÓW – A CULTURAL INSTITUTION OF THE CITY OF KRAKÓW

WSPÓŁORGANIZATOR PROGRAMU
GOŚCINNICY I DZIAŁAŃ LOKALNYCH
CO-ORGANISER OF THE HOSPITALITY
PROGRAMME AND LOCAL INITIATIVES

sao **|s|a|o|MIASOTPROJEKT** **TRIBE** **RE-Bau**

PARTNER HOTELOWY
HOTEL PARTNER

PATRON GALERII RE
RE GALLERY PATRON

Wystawa jest organizowana w ramach festiwalu Miesiąc Fotografii w Krakowie 2026
Exhibition organised as part of the Krakow Photomonth Festival 2026

Projekt dofinansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Urzędu Miasta Krakowa
The project is co-financed by the City of Kraków and the Ministry of Culture and National Heritage

FUNDACJA SZTUKWI Z U A L N Y C

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

ROMAN VON
HELENE STÖCKER

